

JAKIMI METODAMI PRACUJĄ GRUPY UCZĄCE SIĘ WE WSPÓŁPRACY?

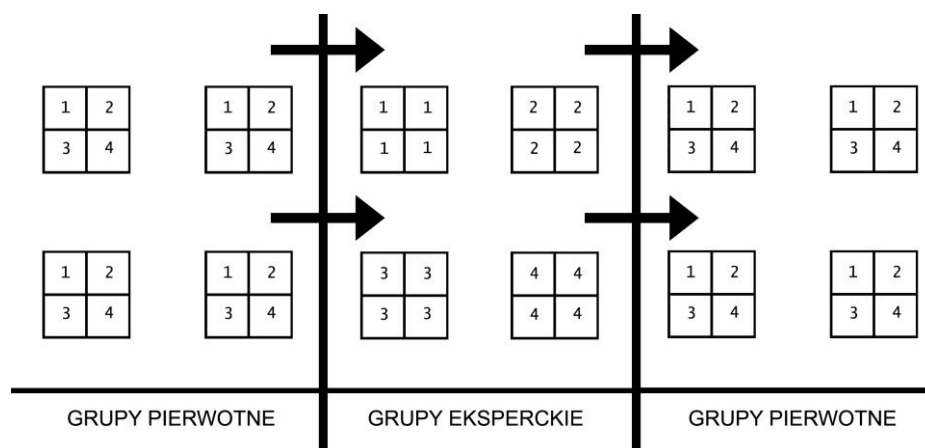
Oczywistą formułą uczenia się we współpracy jest praca w niewielkich grupach. Grupy takie mogą spontanicznie kształtować strukturę swojej współpracy adekwatnie do okoliczności lub też sięgać po wybrane metody i techniki.

W literaturze można znaleźć opisy setek form i procedur pracy grupowej. Do autentycznego uczenia się we współpracy przydatny jest jednak wyłącznie pewien określony ich zbiór. Powinny to być metody gwarantujące, że członek grupy uczącej się we współpracy może w pełni zrealizować cele edukacyjne wtedy i tylko wtedy, kiedy pozostali jej członkowie również zrealizują swoje zadania.

Z tego punktu widzenia kluczową metodę grupowego uczenia się we współpracy stanowi procedura zwana JIGSAW (GRUPY EKSPERCKIE, PUZZLE). Jest ona szczególnie przydatna do aktywnego grupowego zapoznawania się z wybraną na zajęcia partią treści i posiada współcześnie szereg wariantów. Pierwsza oraz najpopularniejsza wersja JIGSAW została opracowana w USA przez Elliota Aronsona i jego zespół w latach 70 XX w., a instrukcja do niej przedstawiała się następująco¹:

1. Stwórzcie grupy równe pod względem liczby członków. Optymalnie powinny w ich skład wchodzić 4 osoby. Są to tak zwane GRUPY PIERWOTNE.
2. Podzielcie całość materiału, nad którym będziecie pracowali podczas zajęć, na tyle części, ilu członków liczy każda grupa. Przydzielcie każdemu członkowi GRUP PIERWOTNYCH osobny fragment podzielonego materiału, z którym ma się dokładnie zapoznać.
3. Każdy członek GRUPY PIERWOTNEJ przechodzi do innej GRUPY EKSPERCKIEJ, w której spotykają się wszyscy, którzy analizowali ten sam fragment materiału, składającego się na całość zagadnienia, które opracowujecie.
4. Każda GRUPA EKSPERCKA pracuje nad przydzieloną partią materiału:
 - analizując go w celu odnalezienia głównych wątków i idei – tak, aby każdy z jej członków stał się pełnowartościowym „ekspertem” w zakresie zawartych w niej treści,
 - planując sposób nauczania tych treści w swojej GRUPIE PIERWOTNEJ, do której wszyscy „eksperci” na koniec wrócą.
5. „Eksperci” spotkają się ponownie w swojej GRUPY PIERWOTNEJ, by przekazać sobie informacje niezbędne do zrozumienia opracowywanego zagadnienia:
 - w roli „eksperta” zapoznają pozostałych członków grupy ze swoją porcją danych,
 - uczą się materiału, przekazywanego przez innych grupowych „ekspertów”.
6. Na koniec możliwe jest zastosowanie jakiejś formy sprawdzenia, na ile zadanie zostało wykonane (np. przeprowadzenie dyskusji, testu).

¹ Jigsaw in 10 easy steps: <https://www.jigsaw.org/>

Pewne odmiany JIGSAW mogą służyć nie tylko do grupowego zapoznawania się z jakąś porcją wiedzy, ale także do celowego posługiwania się nią. Taką funkcję spełnia na przykład metoda „Round Robin”. Służy ona do organizowania uporządkowanych dyskusji wokół kwestii będących przedmiotem konfliktów czy sporów pomiędzy różnymi środowiskami czy grupami społecznymi. Mogą to być pewne kontrowersyjne kwestie naukowe (np. rozwijanie energetyki atomowej), różnie interpretowane i oceniane zdarzenia historyczne (np. Powstanie Warszawskie) albo dylematy społeczne (np. obowiązek szkolny dla sześciolatków w Polsce). Kolejne fazy grupowej aktywności przedstawiają się następująco:

1. Uczestnicy sesji zostają podzieleni na GRUPY PIERWOTNE. Ich liczebność jest uzależniona od ilości grup interesu wyodrębnionych w odniesieniu do dyskutowanej kwestii. w przypadku sporu wokół sześciolatków mogłyby to być np. grupy czteroosobowe: 1. przeciwnicy obniżeniu wieku szkolnego wśród rodziców uczniów (*Ratuj Maluchy* i inni); 2. zwolennicy obniżenia wieku szkolnego wśród rodziców uczniów; 3. nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej; 4. Ministerstwo Edukacji Narodowej.
2. Prowadzący tworzy GRUPĘ INTERESU ze wszystkich jedynek z każdej grupy i określa, kogo one reprezentują; następnie tak samo postępuje z dwójkami, trójkami i czwórkami. Uczestnicy mogą być przedzieleni do poszczególnych GRUP INTERESU zgodnie ze swoimi preferencjami bądź losowo.
3. Każda GRUPA INTERESU przeprowadza we własnym gronie dwukrotną burzę mózgów tworząc listy:
 - argumentów, z których wynikałoby, że każda z pozostałych GRUP INTERESU nie ma racji i nie powinna osiągnąć tego, czego pragnie;
 - argumentów, z których wynikałoby, że jedynie własna GRUPA INTERESU ma pełne prawo domagać się tego, co uważa za słuszne.
4. Następnie członkowie GRUP INTERESU powracają do swoich GRUP PIERWOTNYCH z zadaniem zaprezentowania w nich stanowiska opartego o wyniki burzy mózgów. Po wypowiedziach wszystkich członków grupy powinna zacząć się w GRUPACH PIERWOTNYCH ogólna dyskusja ukierunkowana na próbę osiągnięcia porozumienia (konsensu).
5. GRUPY PIERWOTNE prezentują efekty dyskusji na forum.